

**UNIVERSITATEA DE STAT DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT
DIN REPUBLICA MOLDOVA**

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: [796.01-055.2:37.042.1:379.85](043.3)

CEBAN Tatiana

**FORMAREA COMPETENȚELOR PROFESIONAL-APLICATIVE LA
STUDENTELE FACULTĂȚII DE GEOGRAFIE ÎN CADRUL CURSULUI
”TURISM ACTIV”**

Specialitatea: 533.04. Educație fizică, sport, kinetoterapie și recreație

REZUMATUL

tezei de doctor în științe ale educației

Chișinău, 2021

**Teza a fost elaborată în Catedra Bazele Teoretice ale Culturii Fizice
a Universității de Stat de Educație Fizică și Sport a Republicii Moldova**

Conducător științific:

Danail Sergiu, doctor în științe pedagogice, profesor universitar, Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport din Republica Moldova

Componența Consiliului Științific Specializat:

Buftea Victor, președinte, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar, USEFS

Onoi Mihail, secretar științific, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, USEFS

Potop Vladimir, doctor habilitat în educație fizică și sport, profesor universitar, Universitatea Ecologică din București, România

Aftimiciuc Olga, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar, USEFS

Carp Ion, doctor în științe pedagogice, profesor universitar, USEFS

Referenți oficiali:

Pîslaru Vlad, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea de Stat a Moldovei

Rîșneac Boris, doctor în științe pedagogice, profesor universitar, USEFS

Susținerea tezei va avea loc la 08 iulie 2021, ora 12.00, în ședința Consiliului Științific Specializat D 533.04-21-8 din cadrul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport a Republicii Moldova.

Adresa: or. Chișinău, str. A. Doga 22, Sala mică a Senatului (bir. 105).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Universității de Stat de Educație Fizică și Sport și pe pagina web a ANACEC.

Rezumatul a fost expediat la ..... 2021.

Secretarul Consiliului Științific Specializat,
doctor în științe pedagogice,
conferențiar universitar

Onoi Mihail

Conducător științific,
doctor în științe pedagogice,
profesor universitar

Danail Sergiu

Autor

Ceban Tatiana

CUPRINS

Reperetele conceptuale ale cercetării	4
Fundamente teoretice și metodologice, probleme de pregătire profesională aplicată a studenților în cadrul direcției „Turism”	7
Fundamente organizatorice și metodologice, justificarea privind aplicarea unui curriculum pe etape în cadrul cursului „Turism activ” pentru formarea competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor, profilul „Turism”	7
Fundamentarea experimentală a curriculumului de formare pe etape a competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor din cadrul cursului „Turism activ” și eficacitatea acestuia	13
Concluzii generale	20
Recomandări practice	22
Bibliografia	23
Lista lucrărilor publicate la tema tezei	25
Adnotare (în limba română, rusă, engleză)	26

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei de cercetare. În stadiul actual al dezvoltării societății, educația fizică a tineretului studios are o mare însemnătate socială, deoarece contribuie la fortificarea sănătății și la dezvoltarea armonioasă. Din timpurile străvechi se știe, e demonstrat teoretic și confirmat de practică, că educația fizică este o măsură calitativă și eficientă a impactului complex al diferitelor forme, mijloace, metode asupra personalității unui viitor specialist în procesul pedagogic de formare a competențelor sale profesional-aplicative, iar rezultatul acestui proces servește nivelul culturii fizice individuale a studentului, spiritualitatea acestuia, nivelul de dezvoltare și pregătirea pentru viața profesională viitoare. În mod tradițional, se consideră că procesul educațional este organizat în funcție de starea de sănătate, nivelul de dezvoltare fizică și pregătire al studenților, calificările lor sportive, precum și luându-se în considerare viitoarea activitate profesională (de muncă) [p. 96, p. 46, p. 115 p. 244, p. 129 p. 37, 150, p. 88, p.154, p. 46 etc.].

Gradul de elaborare a problemei cercetării. Studiul literaturii științifice în cadrul tezei activității noastre, al practicii pedagogice, precum și propriile noastre cercetări, ne permit să formulăm ideea că tinerii studenți nu mai sunt purtători independenți și transmițători de valori acumulate în domeniul culturii fizice, fapt, care limitează semnificativ transferul de cunoștințe acumulative și abilități practice la activități educaționale și profesionale, existența de zi cu zi, odihna, stilul de viață, atitudinea față de sănătate, care afectează negativ nivelul de dezvoltare umanitară și personală. Această situație se reflectă în lucrările lui V.I. Ilinici (1972), S.A. Polievski, M.D. Starțeva (1988), S.S. Korovin (1997), R.T. Raevsky (1985) V.V. Ponomarev (1999) și alții [93 p. 13, 117 p. 27, 158 p. 161, 162 p. 240, 159 p. 26 etc.].

În lucrările lui M. Ia. Vilenski, P.C. Safin (1989), P.L. Matveeva (1991), D. Filipescu, (1999), V.P. Zhidkih (2000), E. Drăgănescu (2000), I.A. Bikmaeva (2004), S.V. Ahramova (2014), se subliniază faptul că pregătirea fizică profesională aplicată trebuie să ia în considerare toate aspectele activității de muncă motorie și funcțională a unui viitor specialist, precum și să aibă o orientare profilată cu un set de mijloace și metode adecvate pentru viitoarea lor specializare. Astfel, pregătirea profesională aplicată formează competențele necesare unei activități de muncă de succes, respectiv, exprimată în aceasta prin starea de sănătate, disponibilitate psihologică, fizică, funcțională ridicată, cultură fizică și pregătire metodologică [24 p. 29, 40 p. 50, 70 p. 56, 136 p. 221, 218 p.186, 219 p.106].

Experiența practică, analiza documentației metodologice ne permite să remarcăm că în procesul de studiere universitară a educației fizice nu se pune accent pe trăsăturile viitoarei activități profesionale a studenților.

Situația actuală necesită rezolvarea unei contradicții cheie, care se caracterizează prin caracteristici precum [62 p.77-78]:

a) activitatea naturală inerentă tinerilor studenți și manifestarea insuficientă a acesteia în dezvoltarea metodelor și procedeele de activitate cognitivă în domeniul pregătirii fizice profesional aplicative;

b) necesitatea fundamentării teoretice a abilităților specializate, dezvăluind legitățile de formare a pregătirii fizice profesional-aplicative și dezvoltarea insuficientă a temeiurilor metodologice, teoretice și practice pentru predarea PFPA (SN Danail și coautor 2004).

O analiză a acestei probleme în literatura științifică și didactică modernă, publicații științifice, cercetări științifice moderne, actele normative, precum și o analiză a experienței profesorilor specializați în domeniul culturii fizice, a făcut posibilă identificarea unui număr de **contradicții** obiective existente:

– între necesitatea celui mai recent sistem de formare a pregătirii profesional-aplicative a unui specialist în profilul turistic de formare, cu calificările învățământului profesional superior indicate în Învățământul Profesional Superior SEFS 3+ (standarde educaționale federale de stat), în formarea competențelor vocațional aplicative la studentele Facultății de Geografie în cadrul cursului „Turism activ” și imposibilitatea realizării acestei necesități în lipsa unui bagaj de cunoștințe despre componentele procedurale ale formării ei;

– între identificarea factorilor de muncă ai acestui specialist în vederea dezvoltării la un nivel insuficient de formare a competențelor profesional-aplicative ale studentelor și discrepanța dintre orientarea profesională a disciplinei „Cultura fizică” în formatul procesului de învățământ superior;

– între necesitatea de a introduce în procesul educațional al studentelor Facultății de Geografie profilul „Turism” al unui curriculum pe etape pentru formarea competențelor profesional-aplicative în cadrul cursului „Turism activ”, care include un algoritm pentru instrumente de evaluare și diagnostic pentru studierea nivelului de formare a calităților fizice și personale semnificative profesional ale viitorilor specialiști în domeniul turismului activ și lipsa unui mecanism adecvat pentru implementarea acestuia în instituțiile de învățământ superior.

Astfel, prevederile indicate ale contradicției ne permit să identificăm problema cercetării – cum să organizăm un proces eficient de formare a competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor Facultății de Geografie în cadrul cursului „Turism activ” în sistemul obligatoriu de educație fizică neprofesională universitară?

Scopul studiului: de a dezvolta, fundamenta teoretic și de a aproba experimental un curriculum de formare treptată a competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor Facultății de Geografie, în cadrul cursului „Turism activ”, ținându-se cont de particularitățile activității profesionale a lucrătorilor din domeniul turismului și care vizează creșterea eficacității procesului de studii în domeniul educației fizice.

Obiectivul studiului: procesul educațional al studentelor cu profil de formare „Turism”.

Subiectul cercetării: curriculum de formare treptată a competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor Facultății de Geografie, în cadrul cursului „Turism activ”.

În conformitate cu obiectul, subiectul și scopul studiului, au fost formulate și rezolvate următoarele **sarcini**:

1. Studiarea stării problemei formării competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor cu profil de formare „Turism”, în procesul de educație fizică neprofesională la universitate.

2. Evaluarea nivelului de competențe profesional-aplicative în rândul studentelor cu profilul de formare „Turism”, în procesul de educație fizică neprofesională la universitate.

3. Determinarea conținutului educațional al culturii fizice, metodelor și condițiilor pedagogice, care vizează formarea competențelor profesional-aplicative la studenți.

4. Elaborarea teoretică și fundamentarea experimentală a curriculumului pentru formarea etapă cu etapă a competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor Facultății de Geografie în cadrul cursului „Turism activ”.

Ipoteza cercetării. S-a presupus că la studentele Facultății de Geografie, profilul de formare „Turism”, calitatea procesului de educație fizică va crește, dacă se introduce un curriculum pentru formarea treptată a competențelor profesional-aplicative în cadrul cursului „Turism activ”, bazat pe determinanți interdependenți:

– luarea în considerare a particularităților organizării educației fizice a studentelor Facultății de Geografie, profilul de pregătire „Turism”;

– luarea în considerare a nivelului de influență a calităților fizice și personale, asigurarea eficacității activității profesionale a viitorului specialist la profilul turistic;

– includerea în conținutul și structura programului experimental a algoritmului de instrumente de evaluare și diagnostic pentru studierea nivelului de formare a competențelor profesional-aplicative.

Noutatea științifică a cercetării:

1. Conceptele de bază ale teoriei culturii fizice profesional-aplicative au fost clarificate și fundamentate, în cadrul cărora se relevă specificitatea educației fizice și a formării profesional-aplicative în universitate ca o direcție independentă a cercetării științifice.

2. A fost elaborată o metodologia formării competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor, luând în considerare potențialul pregătirii fizice profesional-aplicative în procesul

educațional universitar. Conținutul acestei metodologii include: atletism, gimnastică, badminton, sport și jocuri în aer liber cu elemente de turism și turism activ.

3. Au fost determinate condițiile pedagogice pentru formarea competențelor profesional-aplicative în rândul studenților, absolvenților și viitorilor specialiști în acest domeniu; dezvoltarea unui complex de calificări cheie la tineri, care cuprinde o gamă largă de abilități orientate individual (responsabilitate, independență, criticitate, eforturi pentru o muncă de înaltă calitate, fiabilitate), bazate pe cunoștințele acestei profesii.

Semnificația teoretică a studiului constă în următoarele:

Gama de cunoștințe privind teoria pregătirii fizice profesional-aplicative a specialiștilor în activitatea turistică în contextul educației fizice neprofesionale a fost extinsă prin identificarea prescripțiilor țintă ale prevederilor teoretice și metodologice și a conținutului procesului etapizat de formare a competențelor profesional-aplicative în rândul studenților Facultății de Geografie în cadrul cursului „Turism activ” ca rezultat al obținerii unui efect sistemic asociat cu dezvoltarea psihofizică și disponibilitatea psihomotorie a unui specialist pentru activitatea de muncă;

Organizarea procesului educațional de pregătire fizică profesională aplicată ca domeniu al teoriei educației fizice este completată cu cunoștințe care permit crearea unei funcționări adecvate a mediului pentru formarea competențelor profesional-aplicative în rândul studenților Facultății de Geografie din cadrul cursului „Turism activ” în structura unei instituții de învățământ superior;

Determinarea algoritmului instrumentelor de evaluare și diagnostic pentru studierea nivelului de formare a competențelor profesional-aplicative, modalități de formare a priceperilor profesional-aplicative, cunoștințe și metode de activitate a muncii, a fost elaborată profesiograma specialistului în turism activ, luându-se în considerare posibilitatea procesului educațional al instituției de învățământ universitar, contribuind la îmbunătățirea sănătății psihofizice și la creșterea nivelului de pregătire pentru activitatea profesională viitoare în condiții socio-economice moderne;

Curriculumul pentru formarea treptată a competențelor profesional-aplicative cu calificările învățământului profesional superior este completat cu cunoștințe de bază care explică natura și direcțiile de integrare și, împreună cu conținutul subiectelor incluse în ÎPS SEFS (standarde educaționale federale de stat) 3+ 44.03.02 „Turism”, permițând să ofere o abordare sistemică de formare pe etape a competențelor profesional-aplicative în rândul studenților Facultății de Geografie în cadrul cursului „Turism activ”, luând în considerare tehnologiile moderne și care vizează dezvoltarea calităților importante din punct de vedere profesional, necesare pentru activitatea de muncă a unui viitor specialist;

Semnificația practică a lucrării constă în determinarea eficienței mijloacelor și metodelor de formare a competențelor profesional-aplicative în rândul studenților Facultății de Geografie, profilul „Turism”, pentru implementarea conceptului de activitate profesională viitoare.

Analiza comparativ comparabilă a datelor obținute cu privire la dinamica nivelului de formare a competențelor profesional-aplicative în rândul studenților Facultății de Geografie în cadrul cursului „Turism activ” permite asigurarea unui management eficient al dezvoltării unui viitor specialist de înaltă calificare profesională, pentru a-i realiza necesitățile lui, de a concretiza conținutul procesului educațional.

Curriculumul elaborat de formare treptată a competențelor profesional-aplicative ale viitorilor specialiști în domeniul turismului combină teoria și practica pregătirii fizice profesional-aplicative, dând un sens adecvat implementării procesului de formare treptată a competențelor profesional-aplicative la studenții Facultății de Geografie în cadrul cursului „Turism activ” prin dezvoltarea unei profesiograme și dezvăluirea semnificației acțiunilor întreprinse în contextul viitoarei activități de muncă.

Curricula testate în studiu pentru diagnosticarea pe etape a nivelului de formare a competențelor profesional-aplicative în rândul studenților Facultății de Geografie în cadrul cursului „Turism activ” pot ajuta la îmbunătățirea procesului pe etape de formare profesională a specialiștilor în domeniul turismului prin obținerea de date obiective despre poziția subiectului studenților.

Au fost elaborate recomandări practice pentru aplicarea rezultatelor obținute ale programului experimental de optimizare a învățământului profesional superior, care contribuie la formarea eficientă a competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor Facultății de Geografie pentru viitoarele activități profesionale.

Teza constă din: introducere, trei capitole, concluzii, recomandări practice, bibliografie și anexe. Lucrarea este prezentată pe 217 de pagini, dintre care 138 text de bază, care include 11 figuri și 25 tabele. Bibliografia cuprinde 225 de surse bibliografice. Secțiunea „Anexe” are 12 titluri.

CONȚINUTUL TEZEI

Introducerea include argumentarea actualității cercetării; sunt identificate obiectul și tema cercetării; sunt formulate ipoteza și tezele prezentate spre susținere; este evidențiată noutatea științifică, semnificația teoretică și practică a lucrării.

În *primul capitol* **„Fundamente teoretice și metodologice, probleme de pregătire profesională aplicată a studenților în cadrul direcției „Turism”**. Analiza lucrărilor teoretice, documentelor normative, practicii învățământului general și superior din cadrul facultăților de geografie ne permite să concluzionăm că este necesară dezvoltarea concepției de formare profesională specială a viitorilor specialiști în domeniu. Pe baza acesteia este posibilă rezolvarea problemelor de modernizare în toate aspectele educației lor: baza integrativă a orientării profesionale a culturii fizice în instituțiile de învățământ de diferite profiluri contribuie la unirea tuturor celorlalte componente ale formării profesionale a studenților, deoarece procesul de educație fizică se sprijină pe baza biologică a personalității, precum și pe integritatea ei socială.

În același timp, se atrage atenția asupra faptului că în procesul instruirii de profil ar trebui create condiții pedagogice nu numai pentru formarea competențelor profesional-aplicative ale studenților, ci și pentru dezvoltarea competențelor de cultură generală, profesionale generale și profesionale reglementate de standardele moderne de învățământ universitar.

Studierea problemei organizării PFPA a arătat că în multe universități acestui aspect nu i se acordă suficientă atenție. Iar la o serie de profesii și specialități (inclusiv la specializarea „Turism”) nu există descrieri argumentate științific despre specificul și conținutul activităților profesionale ale viitorului specialist, iar conținutul PFPA nu a fost stabilit. De aceea, elaborarea teoretică și argumentarea experimentală a metodologiei de formare a competențelor profesional-aplicative la studenții de geografie pe parcursul orelor universitare de educație fizică prin intermediul mijloacelor turismului activ va avea o importanță actuală.

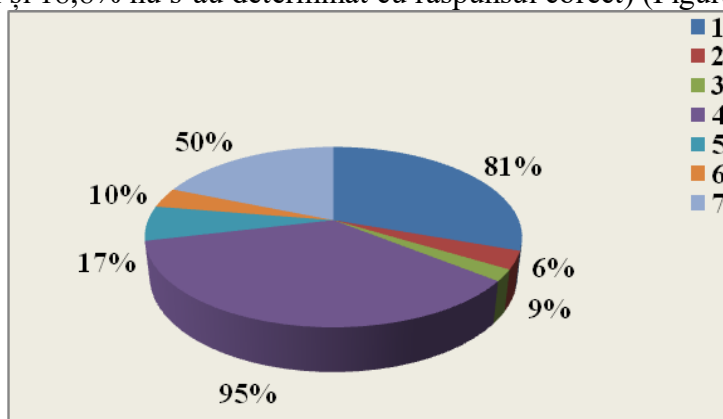
Capitolul 2. **„Fundamente organizatorice și metodologice, justificarea privind aplicarea unui curriculum pe etape în cadrul cursului „Turism activ” pentru formarea competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor, profilul „Turism”** descrie un experiment constator de proporții, pe parcursul căruia a fost examinată starea culturii fizice profesional-aplicative la UPS „T.G. Șevcenko”. Au fost identificate calitățile și abilitățile importante ale profesiei; au fost efectuate studii complexe ergonomice, sanitaro-igienice și sociologice; a fost evaluat gradul de pregătire psihologică, funcțională și fizică, statutul de sănătate; a fost efectuată selecția psihologică profesională. Pe baza rezultatelor obținute au fost identificate calitățile psihologice, fizice și personale importante, cunoștințele, abilitățile și deprinderile de natură aplicativă (a fost elaborată profesiograma de autor), a fost elaborată tehnica experimentală de pregătire fizică profesional-aplicativă a studentelor de la acest profil, inclusiv instrumente, metode, principii, condiții pedagogico-organizaționale pentru implementarea acestora.

Analiza rezultatelor chestionării a arătat că majoritatea studenților facultății de geografie și științe ale naturii au remarcat faptul că sunt implicați activ în procesul de educație fizică la universitate (85%); dintre care 57% practică exercițiile în cadrul disciplinei obligatorii „Educație fizică”; 20% se antrenează în cluburi sportive universitare; 8% – independent în afara orelor de curs (în centre de fitness, școli sportive etc.); 15% – nu au decis asupra răspunsului.

Majoritatea studentelor (94,7%) au menționat că există diferențe clare între educația fizică în universitate și cea în învățământul liceal, indicând faptul că cerințele la universitate sunt mai mari

(73,4%), constatând, în același timp, că nivelul de motivare a scăzut (16,5 %), iar orele ca atare sunt organizate mai prost (9,2%).

Potrivit majorității studenților (94,3%), procesul specializat de educație fizică este adecvat cerințelor activităților lor profesionale, unde instruirea fizică specială (55,9%), formarea fizică socio-psihomotorie (22%) și formarea fizică generală (16,1%) sunt principalele componente ale procesului educațional în formarea calităților necesare. În același timp, studenții remarcă discrepanța în practica universitară de educație fizică a factorilor indicați mai sus (50,0% dintre respondenți sunt negativi și 18,8% nu s-au determinat cu răspunsul corect) (Figura 1).

Semne convenționale: 1 – motivarea acestui lucru prin obligativitatea disciplinei de studii - 80,5%; 2 – dorința de a nu rămâne în urma echipei; 3 – conștientizarea necesității educației fizice pentru pregătirea profesională; 4 – conștientizarea diferenței dintre educația fizică la universitate și la școală; 5 – nivelul motivației lor a scăzut; 6 – cursuri organizate la nivel insuficient; 7 – remarcă o discrepanță în practica universitară de educație fizică

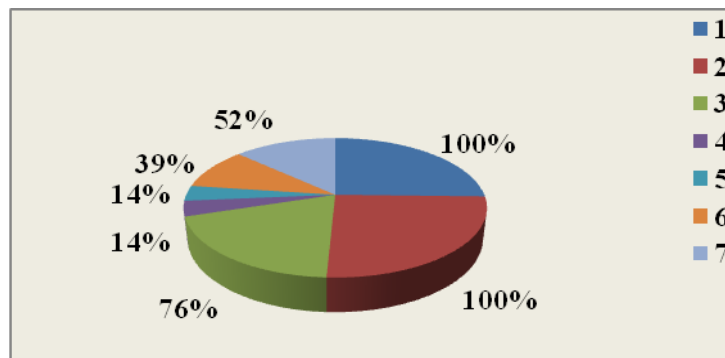
Figura 1. Distribuția opiniilor despre disciplina „Cultura fizică” în formatul procesului de învățământ superior (conform opiniei respondenților),%.

Analiza opiniilor studenților cu privire la nivelul de pregătire psihomotorie ne permite să constatăm că un nivel ridicat contribuie la dezvoltarea cu succes a activității profesionale a specialistului (85,5%). Din răspunsurile prezentate rezultă că majoritatea respondenților sunt conștienți de nevoia de formare psihomotorie specifică, dar, în același timp, există studenți, care consideră că acest factor este nesemnificativ (12,7%). Acest fapt denotă că mai există deficiențe în procesul de învățământ universitar la disciplina „Educație fizică”, care constă în informarea teoretică a studenților despre contribuția și unitatea mecanismelor biomecanice și fiziologice, formatoare de abilități motorii, indiferent de domeniul lor de aplicare.

Evaluând disciplina de studii „Educația fizică” ca prioritate în pregătirea de profil, alături de alte discipline studiate la universitate, am remarcat identitatea diversificării și opiniilor studenților, cum ar fi: „Pe primul loc” – 38,5%; „Pe ultimul loc” – 37,3%; „În armonie cu celelalte” – 24,2%. Acest lucru denotă că un număr mare de studenți subestimează contribuția educației fizice la însușirea profesiei viitoare.

Nivelul metodologic al curriculumului actual pentru disciplina „Educație fizică” nu a fost evaluat de nici unul dintre profesori ca fiind „perfect”. Majoritatea respondenților consideră că este „formal” (74%) și „insuficient” (26%), ceea ce indică o lipsă de orientare spre dezvoltarea calităților profesionale importante ale viitorilor specialiști (Figura 2).

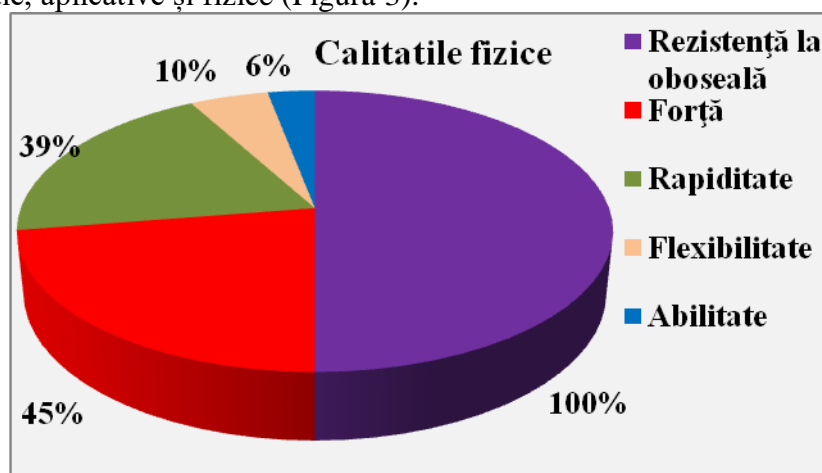
Semne convenționale: 1 – pregătire fizică generală; 2 - antrenament psihomotor general; 3 – pregătirea fizică specială; 4 – socio-psihomotorie; 5 – antrenament psihomotor special; 6 - evaluarea educației fizice ca prioritate în pregătirea de profil;

7 – necesitatea creșterii numărului de ore ale disciplinei „Educație fizică”.

Figura 2. Distribuția opiniilor cu privire la necesitatea pregătirii fizice profesional-aplicative a specialiștilor din domeniul turismului (conform opiniilor respondenților),%

Potrivit rezultatelor chestionării profesorilor de cultură fizică referitor la tipologia orelor de educație fizică, desfășurate în procesul de învățământ, cele mai frecvente sunt orele practice (100%), independente (100%), practico-metodologic e (50%). Astfel, din cele expuse mai sus rezultă că pentru îmbunătățirea procesului de educație fizică în sistemul universitar există numeroase rezerve, care constau în utilizarea unui sistem pedagogic integrat al unei sesiuni de formare, bazate pe un conținut educațional adecvat (adaptat) al culturii fizice.

De asemenea, analiza surselor literare moderne, precum și chestionarea specialiștilor din domeniul turismului au arătat că pentru desfășurarea cu succes a activității profesionale un specialist în turismul activ ar trebui să posede un șir de calități profesionale, aplicative și personale, să dispună de calități fizice bine dezvoltate (100%, rezistență (45%), rapiditate (39%), flexibilitate (10%), agilitate (6%). Activitatea de muncă al acestuia necesită un mare efort fizic, mental și psihologic. Prin urmare, în structura calităților profesionale relevante considerate achiziții individuale ale subiectului activității, care determină eficacitatea acesteia, identificăm calități profesionale, personale, aplicative și fizice (Figura 3).

Figura 3. Calități importante din punct de vedere profesional ale unui specialist în domeniul turismului activ (conform opiniilor respondenților),%

Mai mult, pe baza materialului prezentat mai sus, am dezvoltat profesiograma de autor „Specialistul în turismul activ”, care ne-a permis rezolvarea problemelor legate de pregătirea fizică profesional-aplicativă. Această profesiogramă reflectă totalitatea cerințelor înaintate față de activitatea unui specialist în turismul activ, care, la rândul lor, trebuie luate în considerație la elaborarea programei de formare (Tabelul 1).

Condiții de muncă sanitare și igienice	<ul style="list-style-type: none"> – Barierele de apă, necesitatea deplasării pe magistralele acvatice, pe teren accidentat (trasee montane, pante abrupte, grohotiș, ghețari, mlaștini, zone forestiere înfundate etc.) – Situații extreme, animale răpitoare și veninoase, pierderea orientării în zonele slab populate sau în păduri, scăderea bruscă a temperaturii în timpul verii etc.
Calități profesionale importante	<ul style="list-style-type: none"> – Dezvoltarea gândirii cu abilitatea de a percepe informația, a o analiza și sintetiza – Capacitatea de a lucra într-o echipă. – Abilitatea de a lua decizii organizatorice și manageriale în situații non-standard – Responsabilitate – Dorința de auto-dezvoltare – Abilitatea de a evalua critic punctele forte și de a elimina punctele slabe – Abilitatea de a utiliza cunoștințe interdisciplinare în rezolvarea sarcinilor sociale și profesionale
Calitățile generale ale personalității	Spirit de inițiativă, fiabilitate, responsabilitate, independență, fermitate, persistență, perseverență în urmărirea scopului, disciplină, auto-control, creativitate, capacitatea de a lua decizii, optimism, motivație, competență socială și profesională.
Calități speciale aplicative	<p>A fi capabil să:</p> <ul style="list-style-type: none"> – aprindă focul – gătească mâncarea pe foc – instaleze cortul – găsească apă potabilă proaspătă – treacă diferite obstacole naturale – se orienteze pe teren – acorde primul ajutor
Bolile profesionale	<ul style="list-style-type: none"> – Reumatism (condiții meteorologice și naturale nefavorabile) – boli ale tractului gastro-intestinal (urmare a regimului zilnic și alimentației incorecte) – perturbarea sistemului cardiovascular (din cauza schimbărilor presiunii atmosferice atunci când se lucrează în zonele montane) – boli oculare inflamatorii (din cauza condițiilor de temperatură nefavorabile) – deformarea coloanei vertebrale (urmare a purtării greutăților) – platfus, varice – diverse afecțiuni cardiace

Analiza și interpretarea standardului educațional obligatoriu de stat al învățământului profesional superior (SFOS ÎPS-3 +); Profesiogramele și caracteristicile turismului profesional bazate pe abordările culturologice, de competențe, sistemice, sinergice ne-au determinat să identificăm competențele profesionale și aplicative ale viitorului specialist în domeniul formării „Turismul activ” (Tabelul 2).

Tabelul 2. Structura de identificare a competențelor profesional-aplicative ale unui viitor specialist în direcția instruirii „Turism activ”

Analiza ÎPS SEFS -3+ în direcția instruirii la profilul „Turism”		
Competențe culturale generale	Competențe profesional-aplicative	Competențe generale profesional-aplicative
CCG-7; CCG -4; CCG-5; CCG-6; CCG-8; CCG-9;	CPA-2; CPA-3; CPA-10; CPA-13; CPA-19	CGPA-1; CGPA-5; CGPA-6
Competențe profesionale	<i>Trebuie să aibă o reprezentare de bază a acțiunii sistemice în situații profesionale în condiții naturale, percepția informației, analiza și generalizarea acesteia; capacitatea de a lucra în echipă; capacitatea de a acționa independent în condiții de incertitudine bazate pe strategia gândirii profesionale, de a lua decizii organizaționale și manageriale în situații extreme; responsabilitate; tendință spre autodezvoltare; capacitatea de a evalua critic propriile merite și de a elimina neajunsurile; capacitatea de a utiliza cunoștințe interdisciplinare în rezolvarea problemelor sociale și profesionale în activitatea profesională viitoare.</i>	

Calități aplicative	<i>Ar trebui să poată</i> - să aprindă focul; - să prepare mâncarea la foc; - să instaleze corturi; - să obțină apă potabilă; - să depășească obstacolele naturale; - să acorde primul ajutor
Calități fizice:	<i>Ar trebui să dezvolte:</i> - rezistența; - forță; - viteza; - flexibilitate; - agilitate..
Calități personale:	<i>Ar trebui să-și cultive:</i> - calități volitive; - abilități organizatorice și de comunicare; - stabilitate emoțională; - performanță ridicată în diverse situații stresante.
Procesul de formare treptată a competențelor profesional-aplicative în procesul de instruire a educației fizice	

În continuare, am propus și implementat structura curriculumului pentru formarea treptată a competențelor profesional-aplicative la studentele de la Facultatea de Geografie Naturală în cadrul cursului „Turism activ”, care vizează formarea unor calități importante din punct de vedere profesional în procesul educațional universitar (Tabelul 3).

Scopul principal: dobândirea de către viitorul specialist a cunoștințelor aplicative în domeniul turismului activ (teoretic, metodologic, practic), contribuind la formarea pregătirii cognitive și profesionale pentru viitoarea activitate profesională, stimularea activității active, reglarea comportamentului, concentrarea asupra valorii pregătirii fizice profesional-aplicative care vizează formarea competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor.

Obiective: implementarea secțiunii teoretice în cadrul cursului „Turism activ” sub formă de prelegeri, interviuri, pregătirea și apărarea referatelor, lucrărilor de cercetare independentă, familiarizarea cu literatura științifică și metodologică modernă privind competențele profesional-aplicative și rolul culturii fizice în procesul de pregătire și în realizarea în viitor a activităților profesionale în practică, menținerea sănătății și organizarea unui stil de viață sănătos.

Tabelul 3. Structura curriculumului pentru formarea treptată a competențelor profesional-aplicative la studentele Facultății Geografia Naturală în cadrul cursului „Turism activ”

CURICULUMUL EXPERIMENTAL PENTRU FORMAREA TREPTATĂ A COMPETENȚELOR PROFESIONALE	
BLOCUL TEORETIC ȘI METODOLOGIC	
CCG-6; CCG-9; CCG-7; CGPA -1	Bazele teoretice și metodologice ale pregătirii fizice profesional-aplicative și formarea competențelor profesional-aplicative în mediul educațional universitar.
	Formarea competențelor profesional-aplicative, abilităților și nevoilor de auto-perfecționare a nivelului culturii fizice în cadrul cursului „Turism activ”.
	Formarea unui stil de gândire profesională aplicată la viitorul specialist în domeniul turismului activ pentru a putea folosi cultura fizică recreativă și activitățile sportive pentru a atinge scopurile vitale și ce țin de activitatea profesională.
BLOCUL ORIENTAT PRACTIC	
CCG -5; CCG -8; CPA-2; CPA-3; CPA-13	Cursuri de educație fizică în conformitate cu standardul educațional de stat al UPS „T.G. Șevcenko”.
	Ore academice de educație fizică privind formarea competenței profesional-aplicative în cadrul cursului „Turism activ” (conform standardului educațional de stat și programului aprobat de comisia metodologică a Facultății de Cultură Fizică și Sport a UPS „T.G. Șevcenko, or. Tiraspol).
	Dezvoltarea calităților fizice și personale profesional-aplicative și speciale ale specialistului în domeniul turismului activ.
	Ore independente cu exerciții fizice în procesul de pregătire fizică profesională aplicată a specialistului în domeniul turismului activ.
	Îndeplinirea temei pentru acasă la educație fizică de către studenți pe baza sarcinilor individuale.

	Participarea la competiții între echipele facultăților, participarea la marșuri turistice „De week-end”, participarea la evenimente sportive de masă, exerciții fizice de scurtă durată, proceduri de întremare a sănătății etc.
CCG -4; CPA -10; CGPA -5; CGPA-6	BLOCUL DE CONTROL ȘI DIAGNOSTIC
	– Evaluarea nivelului de dezvoltare psihofizică, disponibilitate psihomotorie și competențe profesional-aplicative ale studenților de la Facultatea de Geografie în contextul educației fizice neprofesionale; – Criterii de evaluare a curriculumului de formare a competențelor profesional-aplicative: <i>cognitive, orientative, organizaționale, operaționale.</i>
BLOCUL REZULTATIV	
Efectul sistemic al modelului de program experimental implică faptul că un student care a trecut un curs specializat în „Turism activ” trebuie să aibă o reprezentare de bază a acțiunii sistemice în situații profesionale în condiții naturale, a percepției informației, analizei și generalizării a acesteia; capacitatea de a lucra în echipă; capacitatea de a acționa independent în condiții de incertitudine bazate pe strategia gândirii profesionale, de a lua decizii organizaționale și manageriale în situații non-standard; responsabilitate; tendința pentru autodezvoltare; capacitatea de a evalua critic propriile merite și de a elimina neajunsurile; capacitatea de a utiliza cunoștințe interdisciplinare în rezolvarea problemelor sociale și profesionale în activitatea profesională viitoare.	

Viitorul specialist în domeniul turismului activ **ar trebui să cunoască:** cerințele și actele legislative și documente normative privind reglementarea juridică în domeniul recreerii și turismului, asigurării în turism privind reglementarea formalităților turistice; structura antrenamentului fizic profesional aplicat care vizează dezvoltarea calităților profesionale necesare viitoarei activități profesionale; particularitățile utilizării culturii fizice pentru optimizarea capacității de lucru; să utilizeze activități cu elemente de cultură fizică profesională aplicată și de natură care întreamează sănătatea în condiții naturale; condiții sanitare și igienice de lucru; prevenirea bolilor profesionale; metode de control și autocontrol al performanței fizice; reguli și metode de planificare a întrunirilor turistice; reguli pentru acordarea primului ajutor etc.

Un viitor specialist în domeniul turismului activ **ar trebui să fie capabil** să: implementeze în mod profesional în practică abilitățile și deprinderile profesional-aplicative:

– să selecteze mijloacele și metodele de pregătire fizică profesională aplicată, necesare dezvoltării calităților specifice necesare viitoarei activități profesionale de muncă;

– să organizeze și să desfășoare evenimente sportive în masă cu scopul asigurării unui agrement activ, restabilirea sănătății în calitate de instructori de agrement: marșuri turistice în weekend, întruniri sportive și de divertisment, adunări și sărbători cu elemente de turism activ, să organizeze și să participe la competiții de masă în turism activ într-un mediu natural și în parcurile orașenești etc.).

– să folosească calitățile profesionale la un nivel înalt: să constituie un traseu turistic, să aprindă focul unui rug, să prepare mâncarea pe foc, să instaleze corturi, să obțină apă potabilă, să depășească obstacolele naturale, să întreprindă măsuri de asigurare și autoasigurare, să acorde primul ajutor etc.);

Viitorul specialist în domeniul turismului activ **ar trebui să posede:** abilități și competențe profesionale în percepția informației, analiza și generalizarea acesteia; capacitatea de a lucra în echipă; capacitatea de a acționa independent în condiții de incertitudine bazate pe strategia gândirii profesionale, de a lua decizii organizaționale în situații non-standard; responsabilitate; tendința spre auto-dezvoltare; capacitatea de a evalua critic propriile merite și de a elimina neajunsurile; capacitatea de a aplica un anumit bagaj de cunoștințe interdisciplinare în rezolvarea problemelor sociale și profesionale.

Pe baza curriculumului pentru disciplina „Educație fizică” am elaborat o programă tematic-analitică destinată formării competențelor profesional-aplicative la studentele facultății de geografie în cadrul cursului „Turismul activ” (Tabelul 4).

Programul de repartizare a orelor din grupul experimental este de 164 de ore pe tot parcursul anului academic (semestrul I: septembrie, octombrie, noiembrie – 72 ore, semestrul II: aprilie, martie, mai – 72 ore), dintre care 20 ore – formarea fizică generală a studentelor (lucrul independent).

Tabelul 4. Conținutul curriculumului analitic experimental „Turismul activ” pentru studentele facultății de geografie

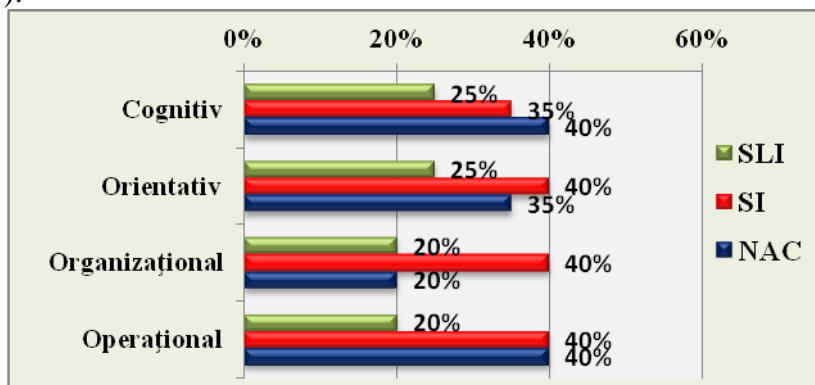
Nr.	Tematica	Lunile anului școlar						Ore
		9	10	11	3	4	5	
1	Prelegeri	2	2	2	2	2	–	10
2	Atletica ușoară	4	6	6	4	4	4	28
3	Jocuri sportive	6	4	6	6	4	2	28
4	Badminton	2	2	2	2	4	6	18
5	Jocuri în aer liber cu elemente de turism	4	4	–	4	4	4	20
6	Turismul activ	6	6	8	6	6	8	40
Total:		24	24	24	24	24	24	144
Total pe semestre:		72 ore			72 ore			
7	Formarea fizică generală (activitate independentă)	–	4	4	4	4	4	20
Total:		24	28	28	28	28	28	164
Evaluare:		Intermediară			Finală			

Volumul orelor tematice este împărțit în secțiuni: prelegeri – 10, atletica ușoară – 28 ore, jocuri sportive – 28 ore, badminton – 18 ore, jocuri în aer liber cu elemente de turism – 20 ore, turism activ – 40 ore. Pentru munca independentă, sunt prevăzute exerciții pentru dezvoltarea pregătirii fizice și speciale generale, care vizează pregătirea celor patru grupe musculare ale corpului (membrul, corpul și corpul integral) și calităților fizice (rezistență, forță, promptitudine, flexibilitate, agilitate).

Spre deosebire de structura curentă a lecției, structura experimentală a lecției de instruire practică este constituită din cinci părți – de atragere (10 minute), pregătire (25 minute), antrenament (35 minute), recuperare (10 minute) și de totalizare (10 minute).

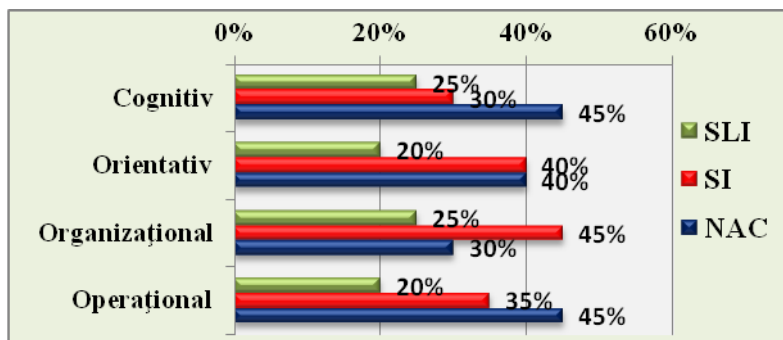
În capitolul al treilea am stabilit **”Fundamentarea experimentală a curriculumului de formare pe etape a competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor din cadrul cursului „Turism activ” și eficacitatea acestuia”** pentru a identifica starea și problemele organizării procesului educațional privind educația fizică în instituțiile de învățământ universitar, implicate în instruirea specialiștilor, a fost realizată de către noi.

Conform rezultatelor experimentului pedagogic al secțiunii constatatoare, acesta certifică nivelul insuficient de formare a competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor din grupa experimentală GE și grupa de control GC. Analiza datelor (Figurile 4 și 5) a confirmat necesitatea formării competențelor profesional-aplicative în procesul educațional al studentelor în domeniul pregătirii la profilul „Turism” și a făcut posibilă concluzia că, dacă procesul de formare a competențelor profesional-aplicative nu va fi modificat, atunci formarea lor va fi la niveluri scăzute și medii (Figura 4).

*Nivelul activ-creativ (NAC) a fost constatat prin manifestarea majorității semnelor, activitatea (SI) - prin manifestarea semnelor individuale, slab interesat (SLI) - prin non-manifestarea semnelor individuale.

Figura 4. Distribuția nivelului inițial de formare a competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor din grupul de control (GC)

Figura 5. Distribuția nivelului inițial de formare a competențelor profesional-aplicative în rândul studenților din grupul de experimentare (GE)

Rezultatele unei analize comparative a indicatorilor statistici ai grupului mediu vizând nivelul dezvoltării fizice a studenților din grupa martor și grupa experimentală în faza inițială și finală a experimentului pedagogic (Tabelul 2) sugerează ideea cu privire la omogenitatea lor la toți parametrii testați la începutul experimentului la un nivel semnificativ, incontestabil din punct de vedere statistic $P > 0,05$; despre diferențele lor semnificative la etapa finală a experimentului pedagogic cu privire la următorii parametri:

CVP – ($3,99 \pm 0,08 - 4,22 \pm 0,07$; $P < 0,05$);

RRC – ($77,00 \pm 1,72 - 75,14 \pm 1,70$; $P < 0,05$);

Proba Ruffier – ($7,49 \pm 0,17 - 6,85 \pm 0,16$; $P < 0,05$);

– cu privire la omogenitatea lor în baza parametrilor precum înălțimea, greutatea, tensiunea arterială, unde valorile t-testului Student sunt sub nivelul autenticității diferențelor la nivelul $P > 0,05$, acestea fiind condiționate de factorii naturali ai dezvoltării biologice, asupra cărora influențele pedagogice nu pot avea un impact semnificativ în principiu și pe termen lung;

– cu privire la caracterul lor static în cazul comparării în grup a lotului martor pentru toți parametrii studiați (cu $P > 0,05$).

Astfel, pe baza rezultatelor unei analize statistice comparative, se poate spune că conținutul și metodologia programei dezvoltate de noi au un efect pedagogic progresiv asupra dezvoltării fizice, care este baza însușirii cu succes a diferitelor tipuri de activități motrice.

Tabelul 2. Indicatori comparativi ai nivelului de dezvoltare fizică a studenților din grupa martor (GM) și grupa experimentală (GE) în faza inițială și finală a experimentului pedagogic*

Nr. crt.	Teste	Statistica grupei	Indicii inițiali $\bar{X} \pm m$	Indicii finali $\bar{X} \pm m$	t	P
1	Înălțime (cm)	GM	$167,33 \pm 2,57$	$168,48 \pm 2,51$	0,48	$> 0,05$
		GE	$167,85 \pm 2,60$	$169,42 \pm 2,50$	0,65	$> 0,05$
		t	0,14	0,26	–	–
		P	$> 0,05$	$> 0,05$	–	–
2	Greutatea (kg)	GM	$56,10 \pm 1,87$	$59,80 \pm 1,89$	2,08	$> 0,05$
		GE	$56,40 \pm 1,88$	$58,60 \pm 1,80$	1,26	$> 0,05$
		t	0,11	0,46	–	–
		P	$> 0,05$	$> 0,05$	–	–
3	CVP (l)	GM	$3,88 \pm 0,09$	$3,99 \pm 0,08$	1,33	$> 0,05$
		GE	$3,90 \pm 0,10$	$4,22 \pm 0,07$	4,00	$< 0,01$
		t	0,15	2,09	–	–
		P	$> 0,05$	$< 0,05$	–	–

4	RRC (rata ritmului cardiac)	GM	78,33 ± 1,73	77,00 ± 1,72	0,81	> 0,05
		GE	78,40 ± 1,75	75,14 ± 1,70	2,00	> 0,05
		t	0,03	0,77	–	–
		P	> 0,05	> 0,05	–	–
5	Proba Ruffier	GM	7,67 ± 0,18	7,49 ± 0,17	1,12	> 0,05
		GE	7,51 ± 0,19	6,85 ± 0,16	3,88	< 0,01
		t	0,61	2,78	–	–
		P	> 0,05	< 0,01	–	–
6	Tensiunea arterială: sistolică (mm coloană de mercur)	GM	116,00 ± 1,12	117,00 ± 1,11	0,95	> 0,05
		GE	117,00 ± 1,12	115,00 ± 1,10	1,90	> 0,05
		t	0,63	1,28	–	–
		P	> 0,05	> 0,05	–	–
7	Tensiunea arterială: diastolică (mm coloană de mercur)	GM	75,00 ± 1,04	76,00 ± 1,03	1,02	> 0,05
		GE	76,00 ± 1,05	74,00 ± 1,02	2,04	> 0,05
		t	0,67	1,38	–	–
		P	> 0,05	> 0,05	–	–

* Notă: n - 15; P - 0,05 0,01 0,001; f = 14; t = 2,145 2,977 4,140; f = 28; t - 2, 049 2, 763 3,674

O analiză a rezultatelor comparative ale indicatorilor nivelului de pregătire fizică a studentelor din grupa martor (GM) și grupa experimentală (GE) în faza inițială și finală a experimentului pedagogic (vezi tabelul 3) poate fi reprezentată de următoarele prevederi:

– toți indicatorii, fără excepție, sunt omogeni la toți parametrii testați la începutul experimentului la un nivel de relevanță statistic veridic ($P > 0,05$), ceea ce indică omogenitatea contingentului studiat;

– în stadiul final al experimentului pedagogic, diferențele valorilor ale indicatorilor studiați sunt la un nivel de relevanță statistic veridic conform tuturor parametrilor la $P < 0,05$:

- alergare 100 m – ($15,61 \pm 0,30 - 14,78 \pm 0,26$; $P < 0,05$);
- alergare 2000 m – ($726,09 \pm 10,20 - 695,43 \pm 10,15$; $P < 0,05$);
- săritura în lungime de pe loc – ($180,96 \pm 3,17 - 190,143 \pm 3,10$; $P < 0,05$);
- ridicarea trunchiului din poziția pe spate timp de 30 secunde – ($20,73 \pm 1,40 - 24,94 \pm 1,35$; $P < 0,05$);
- Testul pas Harvard – ($61,62 \pm 2,33 - 68,43 \pm 2,26$; $P < 0,05$);
- studii privind stabilitatea reacțiilor vestibulare (5 rostogoluri înainte timp de 10 secunde) – ($4,14 \pm 0,31 - 5,00 \pm 0,28$; $P < 0,05$);
- mobilitatea coloanei vertebrale (înclinarea trunchiului) – ($8,65 \pm 0,83 - 11,16 \pm 0,80$; $P < 0,05$);
- mobilitatea articulațiilor șoldului (șpagat/sfoară) – ($9,85 \pm 1,01 - 12,96 \pm 1,00$; $P < 0,05$);
- proba Ștanghe – ($48,81 \pm 1,54 - 53,35 \pm 1,50$; $P < 0,05$).

Același lucru se poate observa și în cadrul parametrilor studiați în cazul comparării intragrup a valorilor grupului experimental, unde valorile lor sunt mult mai mari, fapt confirmat prin nivelul înalt a autenticității diferențelor ($P < 0,01, 0,001$);

– dinamica valorilor indicatorilor tuturor parametrilor studiați în grupa martor este nesemnificativă în ceea ce privește progresia, fapt confirmat prin pragul scăzut al relevanței autenticității diferențelor dintre rezultatele inițiale și cele finale ($P < 0,05$).

Pe această bază se pot formula următoarele concluzii:

1. Dinamica pozitivă a indicatorilor de rapiditate-durabilitate ale rezistenței grupului experimental (alergare 100 m, săritura în lungime de pe loc, ridicarea corpului din poziția pe spate timp de 30 secunde) ne permite să vorbim despre eficacitatea mijloacelor pedagogice de influență a materialului curricular prezentat în forme de atletism, jocuri sportive în aer liber și badminton.

2. Creșterea sigură a indicatorilor care caracterizează nivelul de anduranță și performanță generală (alergare 2000 m, testul de Harvard, proba Ștanghe) se bazează pe efectele în curs de formare ale resurselor jocurilor de atletism, sport în aer liber, folosite de subsemnata, cu elemente de turism, badminton, excursii și marșuri turistice instructiv-educative, precum și exerciții independente, prevăzute în cadrul programei elaborate.

3. Valorile progresive ale indicatorilor de stabilitate a reacțiilor vestibulare, precum și indicatorii de mobilitate a coloanei vertebrale și a articulației șoldului au fost obținute în rezultatul influenței orientate de formare resurselor gimnasticii, jocurilor sportive și în aer liber mobile, precum și exercițiilor motorii speciale în cadrul cursului „Turismul activ”.

Tabelul 3. Indicatori comparativi ai nivelului de aptitudini fizice ale studentelor din grupa martor (GM) și grupa experimentală (GE) la etapa inițială și finală a experimentului pedagogic*

Nr. crt.	Teste	Statistica grupei	Indicii inițiali $\bar{X} \pm m$	Indicii finali $\bar{X} \pm m$	t	P
1	Alergare 100 m (s)	GM	15,91 ± 0,29	15,61 ± 0,30	1,08	> 0,05
		GE	15,75 ± 0,31	14,78 ± 0,26	3,59	< 0,01
		t	0,38	2,07	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
2	Alergare 2000 m (s)	GM	737,87 ± 10,39	726,09 ± 10,20	1,21	> 0,05
		GE	731,59 ± 10,41	695,43 ± 10,15	3,72	< 0,01
		t	0,43	2,13	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
3	Săritura în lungime de pe loc (cm)	GM	177,73 ± 3,38	180,96 ± 3,17	1,17	> 0,05
		GE	178,12 ± 3,42	190,143 ± 3,10	3,87	< 0,01
		t	0,08	2,07	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
4	Ridicarea trunchiului din poziția pe spate timp de 30 secunde	GM	18,80 ± 1,42	20,73 ± 1,40	1,45	> 0,05
		GE	19,54 ± 1,42	24,94 ± 1,35	4,12	< 0,01
		t	0,37	2,17	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
5	Testul pas Harvard	GM	58,51 ± 2,37	61,62 ± 2,33	1,40	> 0,05
		GE	59,00 ± 2,34	68,43 ± 2,26	4,34	< 0,001
		t	0,15	2,10	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
6	Stabilitatea reacțiilor vestibulare (5 rostogoluri înainte timp de 10 secunde) (evaluarea)	GM	3,70 ± 0,32	4,14 ± 0,31	1,47	> 0,05
		GE	3,85 ± 0,33	5,00 ± 0,28	3,96	< 0,01
		t	0,47	2,05	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
7	Mobilitatea coloanei vertebrale (înclinarea trunchiului) (cm)	GM	7,40 ± 0,89	8,65 ± 0,83	1,54	> 0,05
		GE	7,87 ± 0,90	11,16 ± 0,80	4,06	< 0,01
		t	0,37	2,18	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
8	Mobilitatea articulațiilor șoldului (șpagat/sfoară)	GM	8,47 ± 1,04	9,85 ± 1,01	1,42	> 0,05
		GE	9,10 ± 1,06	12,96 ± 1,00	3,98	< 0,01
		t	0,42	2,19	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
9	Proba Ștanghe (s)	GM	46,80 ± 1,56	48,81 ± 1,54	1,38	> 0,05
		GE	47,05 ± 1,55	53,35 ± 1,50	4,37	< 0,001
		t	0,11	2,11	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—

* Notă: n - 15; P - 0,05 0,01 0,001; f = 14; t - 2,145 2,977 4,140; f = 28; t - 2,049 2,763 3,674

Tabelul 4. Indicatorii comparativi ai nivelului proprietăților psihofizice ale studentelor din grupa martor (GM) și cea experimentală (EG) la etapa inițială și finală a experimentului pedagogic*

Nr. crt.	Teste	Statistica grupe	Indicii inițiali $\bar{X} \pm m$	Indicii finali $\bar{X} \pm m$	t	P
1	Schimbarea atenției (s)	GM	15,73±0,39	16,22±0,36	1,40	> 0,05
		GE	16,03±0,37	17,26±0,33	3,73	< 0,01
		t	0,55	2,12	–	–
		P	> 0,05	< 0,05	–	–
2	Testul Schulte (punctajul)	GM	43,93±1,71	46,30±1,70	1,18	> 0,05
		GE	44,40±1,73	51,18±1,65	4,23	< 0,001
		t	0,19	2,06	–	–
		P	> 0,05	< 0,05	–	–
3	Atenție concentrată (evaluarea)	GM	3,67±0,32	3,98±0,31	1,03	> 0,05
		GE	3,76±0,31	4,96±0,29	4,13	< 0,01
		t	0,20	2,33	–	–
		P	> 0,05	< 0,05	–	–
4	Stabilitatea proceselor psihomotorii (evaluarea)	GM	3,53±0,30	3,84±0,29	1,10	> 0,05
		GE	3,72±0,31	4,67±0,27	3,39	< 0,01
		t	0,44	2,10	–	–
		P	> 0,05	< 0,05	–	–
5	Stabilitate mentală și fiabilitatea (evaluarea)	GM	3,66±0,29	3,98±0,28	1,18	> 0,05
		GE	3,70±0,30	4,86±0,27	4,29	< 0,001
		t	0,09	2,26	–	–
		P	> 0,05	< 0,05	–	–
6	Testul „Căutarea numerelor”	GM	5,47±0,25	5,75±0,24	1,21	> 0,05
		GE	5,58±0,26	6,42±0,22	3,65	< 0,01
		t	0,30	2,09	–	–
		P	> 0,05	< 0,05	–	–
7	Memoria vizuală operativă și involuntară (evaluarea)	GM	7,00±0,41	7,43±0,40	1,13	> 0,05
		GE	7,15±0,42	8,57±0,35	3,84	< 0,01
		t	0,25	2,15	–	–
		P	> 0,05	< 0,05	–	–
8	KOS-2(%)	GM	28,00±3,28	33,17±3,25	1,67	> 0,05
		GE	28,50±3,30	44,81±3,16	5,33	< 0,001
		t	0,11	2,57	–	–
		P	> 0,05	< 0,05	–	–

* Notă: n - 15; P - 0,05 0,01 0,001; f = 14; t - 2,145 2,977 4,140; f = 28; t - 2,049 2,763 3,674

Sinteza indicatorilor comparativi ai nivelului proprietăților psihofizice ale studentelor din grupa martor (GM) și cea experimentală (GE) în faza inițială și finală a experimentului pedagogic (Tabelul 4) ne sugerează că:

–valorile absolut tuturor indicatorilor se caracterizează prin omogenitate la toți parametrii testați în stadiul inițial al experimentului cu un nivel semnificativ veridic statistic ($P > 0,05$), care determină omogenitatea grupelor studiate;

–la etapa finală a experimentului, diferențele valorilor parametrilor studiați pentru toți parametrii fără excepție sunt autentice statistic la nivelul semnificației, unde $P < 0,05$:

- comutarea atenției – ($16,22 \pm 0,36 - 17,26 \pm 0,33$; $P < 0,05$);
- testul Schulte – ($46,30 \pm 1,70 - 51,18 \pm 1,65$; $P < 0,05$);
- atenție concentrată – ($3,98 \pm 0,31 - 4,96 \pm 0,29$; $P < 0,05$);
- stabilitatea proceselor psihomotorii – ($3,84 \pm 0,29 - 4,67 \pm 0,27$; $P < 0,05$);
- stabilitate mentală și fiabilitate – ($3,98 \pm 0,28 - 4,86 \pm 0,27$; $P < 0,05$);
- testul „Căutarea numerelor” – ($5,75 \pm 0,24 - 6,42 \pm 0,22$; $P < 0,05$);
- testul de memorie vizuală operativă și involuntară – ($7,43 \pm 0,40 - 8,57 \pm 0,35$; $P < 0,05$);
- KOS-2 – ($33,17 \pm 3,25 - 4,81 \pm 3,16$; $P < 0,05$).

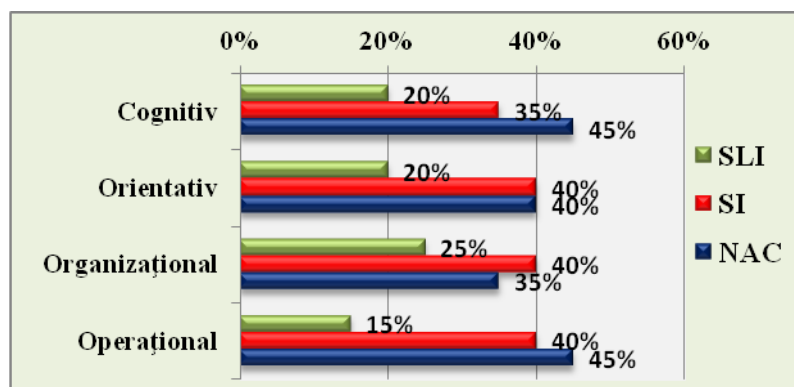
– în plus, este necesară notarea unei progresii semnificative a valorilor parametrilor studiați când sunt comparații intragrup cu grupa experimentală, unde diferența lor este semnificativă, confirmată prin nivelul ridicat al autenticității diferențelor ($P < 0,01$; $0,001$);

– progresia pozitivă a indicatorilor pentru toți parametrii studiați în grupa martor la sfârșitul experimentului este nesemnificativă, așa cum denotă nivelul scăzut al semnificației autenticității diferențelor dintre rezultatele inițiale și cele finale ($P < 0,05$).

Pe baza celor de mai sus, putem trage concluziile următoare:

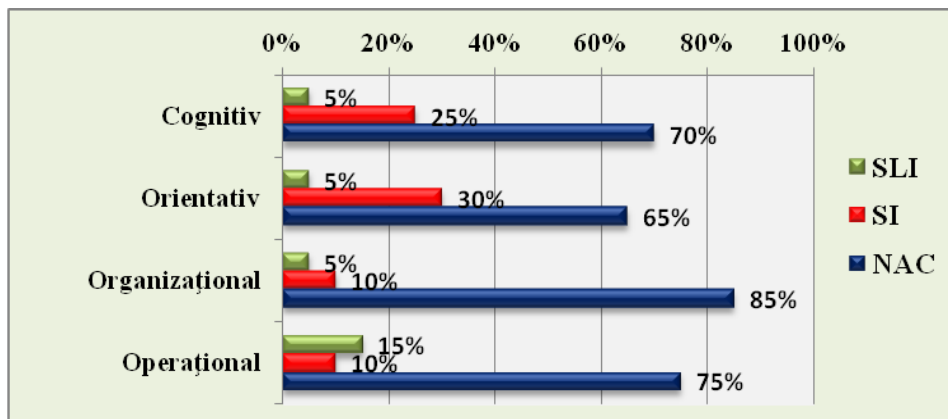
1. Instrumentele de impact pedagogic propuse de noi și metodele de aplicare a acestora în cadrul programei elaborate se caracterizează prin multilateralitate, unde, odată cu formarea calităților sferei psihomotorii, se realizează formarea calităților și a sferei cognitive, determinând astfel principiul unității procesului educațional bazat pe potențialul educațional al jocurilor sportive și în aer liber, precum și sarcinile speciale de natură aplicativă orientată în cadrul cursului propus „Turismul activ”.

După efectuarea unei analize comparativ comparabile a rezultatelor unui studiu experimental privind formarea competențelor profesional-aplicative a studentelor care studiază la Facultatea de Geografie în cadrul cursului „Turism activ”. Să luăm în considerare datele studentelor din anul trei din grupurile de control și experimentale (Figurile 6 și 7).

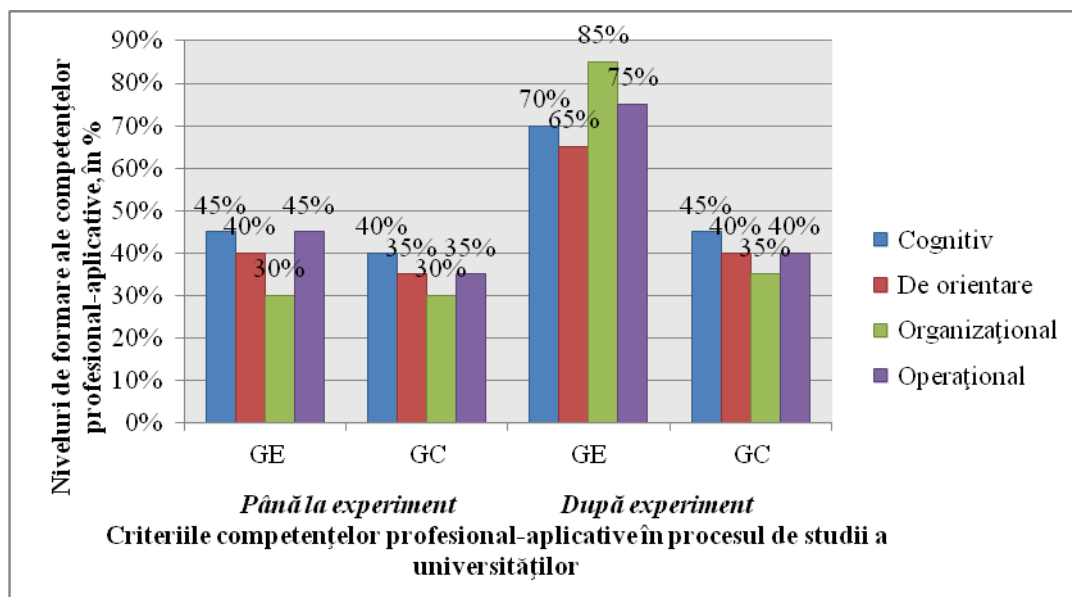
Nivelul activ-creativ (NAC) a fost constatat prin manifestarea majorității semnelor, activitatea (SI) - prin manifestarea semnelor individuale, slab Interesat (SLI) - prin non-manifestarea semnelor individuale.

Figura 6. Dinamica schimbărilor nivelului de formare a competențelor profesional-aplicative ale studentelor din grupul de control (GC) în etapa finală a experimentului pedagogic

Figura 7. Dinamica modificărilor nivelului de formare a competențelor profesional-aplicative ale studenților din grupul experimental (EG) în etapa finală a experimentului pedagogic

Curriculumul generalizat dezvoltat de formare pe etape a competențelor profesional-aplicative în rândul studenților Facultății de Geografie în cadrul cursului „Turism activ” de la universitate și-a dezvoltat avantajele în raport cu programul tradițional de pregătire fizică, a contribuit la un studiu mai eficient și de înaltă calitate al abilităților (competențelor) profesionale, dezvoltării și îmbunătățirii calităților semnificative din punct de vedere profesional, a asigurat pregătirea viitorului specialist în direcția „Turism” în procesul educațional universitar.

Figura 8. Distribuția studenților din grupa experimentală (GE) și grupa martor (GM) după nivelul de formare a competențelor profesional-aplicative

CONCLUZII GENERALE

1. Relevanța problemei pregătirii fizice profesional-aplicative în teoria și practica culturii fizice neprofesionale din sistemul de învățământ universitar nu este în cea mai bună poziție, pe baza acestui fapt, o mare importanță este acordată educației fizice prin diferite forme de instruire ca bază pedagogică pentru predarea și educarea studentelor în asimilarea și utilizarea practică a cunoștințelor și abilităților pentru menținerea și consolidarea sănătății, crearea unor condiții de viață sigure și confortabile care vor influența nu numai dezvoltarea condiției fizice, ci și dezvoltarea personalității viitorilor specialiști.

Analiza și generalizarea datelor din literatură, documentele normative ne permite să judecăm că problema formării profesional-aplicative în teoria modernă și practica educației fizice universitare neprofesionale are un anumit grad de elaborare științifică, ceea ce contribuie la conștientizarea pedagogică pentru a evidenția un șir de prevederi conceptuale și a percepe ideea principală, care face posibilă determinarea sistemului de puncte de vedere asupra pregătirii profesionale a unui specialist într-un singur spațiu al disciplinelor de educație generală și al conținutului educațional al culturii fizice aplicative, care contribuie la unificarea tuturor celorlalte componente ale pregătirii profesionale, deoarece procesul de educație fizică se sprijină pe baza biologică a personalității, precum și pe integritatea ei socială.

2. Studiul stării și organizării educației fizice neprofesionale în rândul studenților Facultății de Geografie, în direcția instruirii „Turism” arată că în învățământul universitar acestei probleme nu i se acordă suficientă atenție. De asemenea, am identificat o serie de probleme urgente care afectează nivelul scăzut de formare a competențelor profesional-aplicative, nu există descrieri justificate științific ale specificului și conținutului activității profesionale a unui viitor specialist în contextul profesiografic al CFPA (cultura fizică profesional-aplicativă) și a nepregătirii unor cadre didactice pentru implementarea practică a metodelor de predare inovatoare.

Această abordare, pe de o parte, se bazează pe tendințele actuale în dezvoltarea învățământului general și superior și, pe de altă parte, ia în considerare experiența pozitivă a pregătirii tradiționale a viitorilor specialiști. S-a dezvăluit că nivelul metodologic al curriculumului curent la disciplina „Educație fizică”, în conformitate cu Standardul educațional de stat federal al învățământului profesional superior-3 +, nu este perfect: 74% - îl consideră „formal”, 26% - „insuficient”, ceea ce indică o lipsă de orientare la dezvoltarea unor calități importante din punct de vedere profesional ale viitorilor specialiști. În același timp, există o cerere mare de competențe profesional-aplicative, formate efectiv ca urmare a disciplinei „Educație fizică” (56,6%), și indică, de asemenea, un rol de lider în formarea socială și profesională a unui viitor specialist (89,3%).

Aspectele cheie identificate și fundamentate de noi în organizarea procesului educațional la disciplina „Cultură fizică” actualizează necesitatea proiectării unui program experimental de formare a competențelor profesionale și aplicative ale studentelor Facultății de Geografie în cadrul cursului „Turism activ”.

3. Rezultatele analizei sistemico-funcționale a condițiilor și naturii activității de muncă a specialiștilor moderni în domeniul activității turistice au arătat că activitatea lor de muncă se caracterizează printr-o activitate fizică semnificativă asociată cu deținerea și dezvoltarea abilităților motorii necesare în viața turistică de zi cu zi și mișcarea pe secțiuni dificile de teren accidentat, care necesită un nivel ridicat de dezvoltare: rezistență (100%), forță (45%), rapiditate (39%), flexibilitate (10%) și dexteritate (6%). Activitatea practică a unui specialist în turism activ implică, de asemenea, o serie de operațiuni de lucru, inclusiv capacitatea de a depăși obstacolele naturale, capacitatea de a folosi o busolă, de a aprinde focul unui rug, de a găti mâncarea la rug și de a transporta greutatea pe distanțe mari. De a monta corturi, de a oferi primul ajutor, ceea ce provoacă tensiune semnificativă a astfel de procese mentale precum dezvoltarea calităților personale și volitive. În același timp (13,2%) din regimul de muncă al studentelor de la Facultatea de Geografie, profilul de pregătire „Turism” are un nivel scăzut de aptitudine fizică, acest lucru se datorează dezvoltării insuficiente a calităților fizice semnificative, precum și unui nivel scăzut de formare a competențelor profesional-aplicative.

4. Pe baza profesiogramei unui specialist în domeniul turismului activ, corectată de noi pentru studentele Facultății de Geografie a profilului de pregătire „Turism”, au fost fundamentate etapele pregătirii fizice profesional-aplicative, care condiționează pachete specifice de instrumente de evaluare și diagnostic pentru studierea procesului de formare a competențelor profesional-aplicative la studenți în procesul educațional universitar. În același timp, un algoritm informativ de evaluare, inclusiv procedura de testare a abilităților fizice și mentale semnificative profesionale care facilitează adaptarea la viitoarele activități profesionale, ar trebui să aibă ca scop determinarea nivelului de dezvoltare psihofizică, disponibilitate psihomotorie și competențe profesional-aplicative ale studenților de la Facultatea de Geografie în contextul educației fizice neprofesionale.

5. Orientarea procesului de predare a studenților de la Facultatea de Geografie cu privire la formarea de profil „Turism” pe un model diferențiat de specialist a făcut posibilă dezvoltarea și fundamentarea experimentală a unui curriculum de formare pe etape a competențelor profesionale și applicative în cadrul cursului „Turism activ”, care conține partea teoretică și practică, obiective, sarcini, baza metodologică, conținut, mecanism de implementare, organizarea procesului de pregătire fizică a viitorului specialist în cadrul universității. Curriculumul experimental prezentat a fost implementat prin structura aplicată în cinci componente a lecției educative și practice de cultură fizică (TA Martirosova, 2015) – de pornire (10 min.), pregătitoare (25 min.), instruire (35 min.), restauratoare (10 min.) de bilanț (10 min.), contribuind la formarea eficientă a competențelor profesional-aplicative și la pregătirea fructuoasă pentru activitatea profesională a specialiștilor în direcția instruirii „Organizarea activității muncii”.

6. Ca rezultat al experimentului pedagogic, s-au obținut date care caracterizează schimbările pozitive în dezvoltarea psihofizică, disponibilitatea psihomotorie a studenților din grupul experimental în contextul educației fizice neprofesionale. Indicatorii cercetării pedagogice ne permit să ne pronunțăm cu privire la caracterul regresiv al dinamicii tuturor indicatorilor principali pe întreaga perioadă de instruire, care influențează în mod direct starea sănătății lor psihofizice și capacitatea de lucru: greutate ($56,10 \pm 1,87 - 59,80 \pm 1,89$; $P < 0,05$); VCP (capacitatea vitală a plămânilor) ($3,88 \pm 0,09 - 3,99 \pm 0,08$; $P > 0,05$); Test pas Harvard ($58,51 \pm 2,37 - 61,62 \pm 2,33$; $P > 0,05$); Testul lui Ruffier ($7,67 \pm 1,73 - 7,49 \pm 0,17$; $P > 0,05$); Testul lui Shtange – ($46,80 \pm 1,56 - 48,81 \pm 1,54$; $P > 0,05$); Test Schulte ($43,93 \pm 1,70 - 46,30 \pm 1,70$; $P > 0,05$); stabilitate și fiabilitate mentală ($3,66 \pm 0,29 - 3,98 \pm 0,28$; $P > 0,05$) – ca factori decisivi în însușirea cu succes a sarcinilor activității educaționale, competențelor profesionale care contribuie la asigurarea succesului în activitatea profesională și socială ulterioară a personalității specialistului.

7. Experimentul pedagogic realizat de noi a relevat modificări ale indicatorilor de evaluare a nivelului de formare a competențelor profesional-aplicative în rândul studenților grupului experimental în funcție de indicatorul cognitiv – de la 45% la 70%, indicatorul organizațional – de la 30% la 85%, indicatorul orientativ – de la 40% la 65% și indicatorul operațional – de la 45% la 75%, respectiv. În ceea ce privește grupul de control, nu s-au găsit modificări pozitive. Dar unele schimbări pozitive au avut loc în ceea ce privește indicatorul cognitiv – de la 40% la 45%, indicatorul operațional – de la 35% la 40%, indicatorul de orientare – de la 35% la 40%, și indicatorul organizațional – de la 30% la 35%, respectiv.

8. Rezultatele muncii noastre experimentale privind formarea competențelor profesional-aplicative în procesul educațional universitar (folosind exemplul direcției de formare „Turism”) sunt determinate pe baza procesării statistice pentru a determina autenticitatea diferențelor datelor obținute în cursul activității noastre de cercetare cu datele de control. Analiza a arătat că au avut loc modificări pozitive semnificative ale stării funcționale a organismului studenților, iar pregătirea fizică a studenților din grupul experimental a crescut în raport cu grupurile de control la majoritatea parametrilor studiați.

Analizând în general rezultatele obținute în cursul cercetării noastre, putem spune cu siguranță că sarcinile stabilite de noi au fost rezolvate, corectitudinea ipotezei a fost certificată. Cercetarea disertației a dezvoltat și a dovedit științific o strategie conceptuală pentru formarea competențelor profesional-aplicative la studentele Facultății de Geografie, cursul „Turism activ” în

procesul educațional universitar în rândul studenților cu profilul de formare „Turism”, care a permis rezolvarea problemelor semnificative în pregătirea personalului profesionist calificat.

RECOMANDĂRI PRACTICE

1. Pentru aplicarea în procesul educațional în cadrul disciplinei „Educație fizică” la Facultatea de Geografie a programului pentru formarea treptată a competențelor profesionale și aplicate în cadrul cursului „Turism activ”, este indicat să se organizeze grupuri speciale de pregătirii fizice profesional-aplicative în principalul departament educațional. În același timp, grupurile de instruire trebuie completate strict în funcție de profilurile de instruire, în funcție de sex și în funcție de starea de sănătate a elevilor. Practica desfășurării sesiunilor educaționale și de formare cu elevele de sex feminin a arătat că, pentru un control mai reușit al nivelului de formare a competențelor aplicate profesional la studenți, dimensiunea optimă a grupului nu ar trebui să fie mai mare de 15-20 de persoane.

2. Pentru formarea cu succes a competențelor profesional-aplicative la studentele facultății de geografice în cadrul cursului „Turismului activ” în procesul de învățământ universitar, în timpul practicilor de producție de vară să se efectueze asigurarea suportului pedagogic, implicând elaborarea recomandărilor de către profesor privind organizarea independentă și individuală a regimului zilei; gimnastica igienică de dimineață; exerciții fizice incluse în procesul de muncă; măsuri de adaptare a organismului la efectele factorilor climatogeografici și de producție nefavorabili: proceduri de întărire a organismului, băi de aer, mers pe jos curativ, mers pe jos combinat cu alergări, executarea exercițiilor fizice orientate profesional.

3. Pentru formarea competențelor profesional-aplicative ale studentelor în procesul educațional universitar se introduce o structură formată din cinci componente a cursurilor practice la disciplina cultura fizică: antrenarea (10 minute), pregătirea (25 minute), formarea (35 minute), reabilitarea (10 minute) și de totalizare (10 min), orientată spre instruirea, educarea și formarea unei personalități armonioase cu calități profesionale importante (fizice și personale), pregătite pentru o activitate productivă de muncă.

4. Pentru formarea cu succes a competențelor profesional-aplicative la studenți, recomandăm includerea, în cadrul disciplinei „Cultura fizică”, a unui curs de specialitate „Turism activ” care conține o parte teoretică, metodologică și practică, contribuind la formarea pregătirii cognitive și profesionale pentru activitățile profesionale viitoare, stimularea activității active, reglarea comportamentului, concentrarea pe valoarea pregătirii fizice aplicate profesional, care vizează formarea competențelor aplicate profesional la studenți.

5. Realizarea, alături de pregătirea fizică, a celei psihologice, care include diverse mijloace de cultură fizică și metode de autoreglare psihofizică, pentru atingerea obiectivelor instructive, educaționale și de asanare, dezvoltarea calităților profesionale importante, pregătirea creativă a viitorului specialist și autorealizarea în viitoarele activități profesionale.

BIBLIOGRAFIE

1. АДЛЬФ, В.А., ЛУКЪЯНЕНКО, М.В., ЧУРЛЯЕВА, Н.П. *Количественная оценка компетентности выпускников интегрированной системы обучения и возможности ее повышения* // Педагогическое образование и наука, 2011, №11, с.22–30. ISSN 2072-2524.
2. АЛЕКСЕЕВ, С.Г. *Государственно-общественное управление как фактор формирования муниципального образовательного пространства*: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. Омск, 2006. 29 с.
3. АЛЕКСЕЕВА, О.В. *Организационно-педагогические условия подготовки специалистов по активным видам туризма в вузе*: Дис. ... канд. пед. наук. Красноярск, 2004. 30 с.
4. БАЙДЕНКО, В.И., ГРИШАНОВА, Н.А., ПУГАЧ, В.Ф. *Россия в Болонском процессе: проблемы, задачи, перспективы* // Высшее образование сегодня, 2005, № 5, с. 16-21. ISSN 1726-667X.
5. БАЙДЕНКО, В.И. *Выявление состава компетенций выпускников вузов как необходимый этап проектирования ГОС ВПО нового поколения*: Методическое пособие. М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2006. 72 с. ISBN 5-7563-0324-3.
6. БАХОВ, Д.Е. *Формирование профессионально-прикладной физической культуры личности будущих мастеров общестроительных работ*: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. Майкоп, 2008. 28 с.
7. БИРЖАКОВ, М.Б., КАЗАКОВ, Н.П. *Безопасность в туризме: учебно-методическое пособие*. СПб.: Герда, 2008. 208 с. ISBN: 9785941251414.
8. БОНДАРЕНКО, С.А. *Формирование профессиональной готовности конкурентоспособного специалиста* // Модернизация высшей школы: обеспечение качества профессионального образования: мат-лы Всерос. науч.- практ. конф. Барнаул: Изд-во ААЭП, 2004. – Ч. 1. С. 188-207.
9. БОРЫТКО, Н.М. *Профессиональное воспитание студентов вуза*: Учеб.-метод. пособие. Волгоград: Волгоградский гос. пед. ун-т, 2004. 20 с. ISBN 5-7087-0043-2.
10. БУЛЬКЕВИЧ, А.Л. *Рациональное использование средств и методов физической культуры для улучшения здоровья и повышения работоспособности рабочих электросварочного производства*: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. Москва, 1984. 20 с.
11. ВИЛЕНСКИЙ, М.Я., САФИН, Р.С. *Профессиональная направленность физического воспитания студентов педагогических специальностей*. Москва: Высш. шк., 1989. 157 с. 52.
12. ВЯТКИН Л.А. СИДОРЧУК, Е.В. *Туризм и спортивное ориентирование*. Учебное пособие для студ. высш. пед. уч. заведений. 4-е изд., стер. Москва: Академия, 2009. 208 с. ISBN 978-5-7695-5831-3.
13. ГАБРИЕЛЯН, К.Г., ЕРМОЛАЕВ, Б.В. *Профессионально-прикладная подготовленность студентов. Смена парадигмы*. // Теория и практика физической культуры, 2006. № 12. С. 24-41. ISSN 0040-3601.
14. ГАРБЕР, Е.И., КОЗАЧА, В.В. *Методика профессиографии*. Саратов: Изд-во Саратовского ун-та, 1992. 196 с. ISBN 5-292-00995-4.
15. ЗИМНЯЯ, И.А. *Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования*. // Высш. образование сегодня: реформы, нововведения, опыт, 2003, № 5, с. 34-42. ISSN 1726-667X.
16. ИЛЬИНИЧ В.И., ЛОКТИОНОВА З.И. *Профессионально-прикладная физическая подготовка животноводов*. Казахстана: Метод.реком. Алма-Ата, 1982. - 36 с.
17. КАБАЧКОВ, В.А., ПОЛИЕВСКИЙ, С.А., БУРОВ, А.Э. *Профессиональная физическая культура в системе непрерывного образования молодежи*: науч.-метод. пособие. Москва: Сов.спорт, 2010. 149 с. ISBN 978-5-9718-0453-6.
18. МАТВЕЕВ, Л.П., ПОЛЯНСКИЙ, В.П. *Прикладность физической культуры: понятийные основы и их конкретизация в современных условиях*. // Теория практика физической культуры, 1996, № 7, с. 42–47. ISSN 0040-3601.

19. МУРАШЕВА, М.В. *Профессионально-прикладная физическая культура как один из видов подготовки конкурентоспособного специалиста*// Сборники конференций НИЦ Социосфера. 2012. 122 с. № 41 ISSN 2078-7081.
20. ФЕДУЛИН, А.А. *Туристское образование: новые горизонты развития.* // Современные проблемы сервиса и туризма, 2008, № 1, с. 72-76. ISSN 1995-0411.

BIBLIOGRAFIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

21. .AMBROSIE, I. *Formarea calităților psihofizice și motrice la elevii din învățământul liceal cu profil industrial în baza programei cu conținut adaptat: Teză de doctor în pedagogie.* Chișinău, 2009, p. 18-45.
22. BĂCĂ I. *Turism și agrement sportiv.* Cluj Napoca: Editura Napoca STAR, 2014, p. 401. ISBN 978-606-690-094
23. CARP, I. *Calitatea manifestării competențelor profesionale ale specialiștilor din domeniul educației fizice și sportului.* În: Probleme acmeologice în domeniul culturii fizice: Conferința științifică internațională. Chișinău: USEFS, 2016, p. 21-25. ISBN 978-9975-131-37-7
24. CARP, I., ABABEI, R. *Bazele teoretico-metodologice ale activității de cercetare.* Curs universitar. Chișinău: S.n., 2016 (Tipogr. Valinex SRL). 232 p. ISBN 978-9975-68-310-4
25. CĂRĂTUȘ (STANCIU), M. *Turismul activ promovat în rândul copiilor – pledoarie pentru necesitatea educației tinerei generații în contextul dezvoltării durabile.* În: Sport pentru toți, sănătate pentru toți: Simpozion național. Râmnicu Vâlcea, 2015, p. 30-33.
26. CEBAN, V. *Pregătirea fizică profesional-aplicativă a studenților la facultăți le pedagogice universitare cu specializarea «Chimie»:* Teză de doctor în pedagogie. Chișinău, 2003.102 p.
27. DRĂGĂNESCU, E. *Optimizarea conținutului educației fizice privind pregătirea profesional-aplicativă a studenților de la universitățile de medicină în baza intensificării procesului de studii:* Teză de doctor în pedagogie. Chișinău, 2000. 106 p.
28. FILIPESCU, D. *Pregătirea fizică profesional-aplicativă a studenților universităților de medicină în cadrul discipline «Gimnastica»:* Teză de doctor în pedagogie. Chișinău, 1999. 186p.
29. ION, L. *Pregătirea fizică profesional aplicativă a studenților din facultățile de exploatare raportare la disciplina «Educația fizică»:* Teză de doctor în pedagogie. Chișinău, 2003, p. 45-58.
30. MINDRIGAN, V. *Formarea profesională a studenților din învățământul universitar de educație fizică și sport la specializarea «Manager în turism»:* Autoref. ... tezei de doctor în pedagogie. Chișinău, 2012. 31 p.
31. MINDRIGAN V., ONOI M., BERZAN S. *Tehnici operaționale în turism: note de curs.* Chișinău: USEFS, 2013. 172 p. ISBN 978-9975-4452-1-4
32. ONEȚ I. *Pregătirea fizică profesional-aplicativă a studenților de la facultățile de nave în cadrul lecțiilor de educație fizică:* Teză de doctor în pedagogie. Chișinău, 2006.84 p.
33. RÎȘNEAC B., ALBINĂ C. *Formarea competențelor profesionale la studenții din facultățile de educație fizică.* În: Problemele acmeologice în domeniul culturii fizice: Conferința științifică internațională. Chișinău: USEFS, 2017, p. 39-42. ISBN 978-9975-131-55-1

LISTA LUCRĂRILOR PUBLICATE LA TEMA TEZEI

Articole din publicațiile revizuite de colegi incluse în lista Comisiei superioare de atestare:

1. **ЧЕБАН Т.Н.** Современные проблемы профессионально-прикладной физической культуры в системе университетского образования. // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини». Національний університет імені Івана Огієнка. Випуск 10, 2017, с. 574 – 581. ISSN 2311-1305.
2. **ЧЕБАН Т.Н.** Профессионально-прикладная физическая культура при формировании здоровьесберегающих компетенций в жизненных стратегий студентов. // Проблемы современного педагогического образования. Сер.: Педагогика и психология. Сборник научных трудов. Ялта: РИО ГПК, 2017. Випуск 57. Часть 3, с. 184-189. ISSN 2311-1305.
3. **ЧЕБАН Т.Н.** Формирование компетенций по физической культуре у студентов в рамках элективного курса по туризму. // Проблемы современного педагогического образования. Сер.: Педагогика и психология. Сборник научных трудов. Ялта: РИО ГПК, 2017. Випуск 57. Часть 1, с. 291-297. ISSN 2311-1305
4. **ЧЕБАН Т.Н.** Рекреационная направленность профессионально-прикладной физической подготовки студентов вуза. // Проблемы современного педагогического образования. Сер.: Педагогика и психология. Сборник научных трудов. Ялта: РИО ГПК, 2017. Випуск 57. Часть 7, с. 251-257. ISSN 2311-1305
5. **ЧЕБАН Т.Н.** Современная парадигма профессионально-прикладной физической подготовки студентов в вузах. // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини». Національний університет імені Івана Огієнка. Випуск 11, 2018, с. 396-376. ISSN № 2309-8082.
6. **ЧЕБАН Т.Н.** Особенности формирования коммуникативной компетенции у студентов туристических специальностей. // Проблемы современного педагогического образования. Сер.: Педагогика и психология. Сборник научных трудов. Ялта: РИО ГПК, 2019. Випуск 64. Часть 4, с. 220-223. ISSN 2311-1305.

Publicații în alte reviste științifice:

7. **ЧЕБАН Т.Н.** Современные инновационные технологии, используемые в процессе физического воспитания студентов высших учебных заведений. // Физкультурное образование теория и практика: Сборник материалов научно-исследовательской деятельности профессорско-преподавательского состава факультета ФК и С ПГУ им. Т.Г. Шевченко, 2011, с. 29-32.
8. **ЧЕБАН Т.Н.** Профессионально-прикладная физическая подготовка студентов физико-математического факультета и естественно-географического факультета ПГУ им. Т.Г. Шевченко. În: «Sport. Olimpism. Sanatate»: Congres Stiintific International. Chișinău: USEFS, 2016, p. 620-626.
9. **ЧЕБАН Т.Н.** Методы повышения активности студентов в дисциплине «Физическая культура». // Збірник статей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції. Том 1, Слов'янськ, Україна 23-24 марта 2017, с. 247-251.
10. **ЧЕБАН Т.Н.** Социализация личности студентов средствами физической культуры». Актуальные проблемы развития физической культуры и спорта в Восточной Сибири. Материалы XI Областной научно-практической конференции студентов, магистрантов, аспирантов и молодых ученых. Иркутске, 2018, с. 332-336.
11. **ЧЕБАН Т.Н.** Взаимосвязь организации и планирования физического воспитания в вузе. // Современные тенденции развития профессионального образования в сфере физической культуры и спорта: Международная научная конференция. Тирасполь, 2018, с.183-186. ISBN 978-9975-925-72-3.

АННОТАЦИЯ

Чебан Татьяна: *Формирование профессионально-прикладных компетенций у студенток географического факультета в рамках курса «Активный туризм».* Диссертация доктора педагогических наук. Кишинев, 2021.

Структура диссертации: введения, три главы, выводы, практических рекомендации, библиография (225 источников), основной текст (138 страниц), 25 таблицы, 11 рисунков, 12 приложений. Результаты исследования представлены в 33 научных работах.

Ключевые слова: профессионально-прикладная физическая подготовка, профессионально-педагогические компетенции, физическая культура, активный туризм, профессиограмма, физические и личностные качества.

Цель исследования: разработать, теоретически обосновать и экспериментально апробировать программу поэтапного формирования профессионально-прикладных компетенций у студенток географического факультета в рамках курса «Активный туризм», учитывающую особенности профессиональной деятельности работников в сфере туристической деятельности и направленную на повышение эффективности учебно-воспитательного процесса по физическому воспитанию.

Задачи исследования: (1) Изучение степени разработанности проблемы профессионально-прикладной физической подготовки в теории и практике непрофессионального физкультурного университетского образования; (2) Оценка уровня психофизического развития, психомоторной подготовленности и профессионально-прикладных компетенций студенток географического факультета в контексте непрофессионального физкультурного образования; (3) Определение образовательного содержания физической культуры, методов и педагогических условий, направленных на формирование профессионально-прикладных компетенций у студенток; (4) Теоретическая разработка и экспериментальное обоснование программы и методики, направленной на формирование профессионально-прикладных компетенций у студенток географического факультета в рамках курса «Активный туризм».

Научная новизна и оригинальность заключается состоит в том, что в работе впервые:

– установлены профессионально значимые физические и личностные качества будущих специалистов в области активного туризма, что обеспечило направленность выбора средств, методов и приёмов, в формировании профессионально-прикладных компетенций у студенток географического факультета.

– теоретически разработана экспериментальной программы включающая алгоритм оценочно-диагностического инструментария для изучения уровня сформированности профессионально-прикладных компетенции, и экспериментально обоснована эффективность её практического применения;

– доказана целесообразность применения идеологии о педагогическом обеспечении профессионально-прикладной физической подготовки, включающих определенные средства, методы и приёмы, способствующие формированию профессионально-прикладных компетенций у студенток географического факультета в образовательном процессе вуза.

Полученные результаты: теоретическое и практическое обоснование программы поэтапного формирования профессионально-прикладных компетенций в рамках курса «Активный туризм» в процессе непрофессионального физкультурного образования у студенток географического факультета профиля подготовки «Туризм».

Теоретическая значимость Расширен диапазонный аппарат знаний по теории профессионально-прикладной физической подготовки специалистов туристической деятельности в контексте непрофессионального физкультурного образования путем выявления целевых предписаний теоретико-методических положений и содержания процесса формирования профессионально-прикладных компетенций у студенток в результате получения системного эффекта, связанного психофизического развития и психомоторной подготовленности специалиста к трудовой деятельности;

Практическая значимость работы состоит в определении эффективности средств и методов формирования профессионально-прикладных компетенций у студенток географического факультета профиля подготовки «Туризм» к реализации концепции будущей профессиональной деятельности.

Полученный сравнительно-сопоставимый анализ данных о динамике уровня сформированности профессионально-прикладных компетенций у студенток, позволяет обеспечить результативное управление высокопрофессиональным развитием будущего специалиста, реализовывать его потребности конкретизировать содержание учебно-воспитательного процесса.

Разработанная экспериментальная программа объединяет теорию и практику профессионально-прикладной физической подготовки, придавая адекватный смысл осуществления процесса поэтапного формирования профессионально-прикладных через разработки профессиограммы и раскрытия смысла реализуемых действий в контексте будущей трудовой деятельности.

Внедрение научных результатов: Экспериментальная программа была внедрена в практику преподавания предмета «Физическая культура» на географическом факультета в Тираспольском государственном университете им. Т.Г. Шевченко.

ADNOTARE

Ceban Tatiana: *”Formarea competențelor profesional-aplicative la studentele facultății de geografie în cadrul cursului ”Turism activ”*: teză de doctor în științe pedagogice. Chișinău, 2021.

Structura disertației: introducere, trei capitole, concluzii generale, recomandările practico-metodice, bibliografie (225 surse literare), text de bază (138 de pagini), 25 tabele, 11 figuri, 12 anexe. Rezultatele investigațiilor sunt prezentate în 33 lucrări metodico-științifice.

Cuvinte-cheie: pregătire fizică profesional-aplicativă, competențe profesionale pedagogice, cultură fizică, educație fizică universitară, turism activ, profesiogramă, formarea calităților psihomotrice, profesional-aplicative și de personalitate.

Scopul cercetării: de a dezvolta, fundamenta teoretic și de a aproba experimental un curriculum de formare treptată a competențelor vocațional aplicative în rândul studentelor Facultății de Geografie, în cadrul cursului „Turism activ”, ținându-se cont de particularitățile activității profesionale a lucrătorilor din domeniul turismului și care vizează creșterea eficacității procesului de studii în domeniul educației fizice.

În conformitate cu obiectul, subiectul și scopul studiului, au fost formulate și rezolvate următoarele **sarcini:** (1) Studiarea stării problemei formării competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor cu profil de formare „Turism”, în procesul de educație fizică neprofesională la universitate; (2) Evaluarea nivelului de competențe profesional-aplicative în rândul studentelor cu profilul de formare „Turism”, în procesul de educație fizică neprofesională la universitate; (3) Determinarea conținutului educațional al culturii fizice, metodelor și condițiilor pedagogice, care vizează formarea competențelor profesional-aplicative la studente; (4) Elaborarea teoretică și fundamentarea experimentală a curriculumului pentru formarea etapă cu etapă a competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor Facultății de Geografie în cadrul cursului „Turism activ”.

Noutatea și originalitatea cercetării: constă în faptul că pentru prima dată la lucru: s-au stabilit calități fizice și personale semnificative profesional ale viitorilor specialiști în domeniul turismului activ, care au asigurat orientarea alegerii mijloacelor, metodelor și tehnicilor, în formarea competențelor aplicate profesional în rândul studenților Facultății de geografie.

Problema științifică de importanță majoră soluționată în cercetare: Teoretic, în cadrul cursului „Turism activ” a fost dezvoltat un curriculum de formare etapă cu etapă a competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor de la Facultatea de Geografie, incluzând un algoritm de instrumente de evaluare și diagnostic pentru studiul nivelului de formare a competențelor profesional-aplicative și eficacitatea aplicării sale practice a fost confirmată experimental.

A fost dovedită oportunitatea aplicării ideologiei pe suportul pedagogic al pregătirii fizice profesional-aplicative, care vizează dezvoltarea calităților și competențelor de bază importante din punct de vedere profesional; dobândirea cunoștințelor și abilităților profesional-aplicative, în procesul educațional universitar.

Ipoteza cercetării. S-a presupus că la studentele Facultății de Geografie, profilul de formare „Turism”, calitatea procesului de educație fizică va crește, dacă se introduce un curriculum pentru formarea treptată a competențelor profesional-aplicative în cadrul cursului „Turism activ”, bazat pe determinanți interdependenți:

- luarea în considerare a particularităților organizării educației fizice a studentelor Facultății de Geografie, profilul de pregătire „Turism”;
- luarea în considerare a nivelului de influență a calităților fizice și personale, asigurarea eficacității activității profesionale a viitorului specialist la profilul turistic;
- includerea în conținutul și structura programului experimental a algoritmului de instrumente de evaluare și diagnostic pentru studiul nivelului de formare a competențelor profesional-aplicative.

Valoarea practică a lucrării constă în determinarea eficienței mijloacelor și metodelor de formare a competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor Facultății de Geografie, profilul „Turism”, pentru implementarea conceptului de activitate profesională viitoare.

Analiza comparativ comparabilă a datelor obținute cu privire la dinamica nivelului de formare a competențelor profesional-aplicative în rândul studentelor Facultății de Geografie în cadrul cursului „Turism activ” permite asigurarea unui management eficient al dezvoltării unui viitor specialist de înaltă calificare profesională, pentru a-i realiza necesitățile lui, de a concretiza conținutul procesului educațional.

Curriculumul elaborat de formare treptată a competențelor profesional-aplicative ale viitorilor specialiști în domeniul turismului combină teoria și practica pregătirii fizice profesional-aplicative, dând un sens adecvat implementării procesului de formare treptată a competențelor profesional-aplicative la studentele Facultății de Geografie în cadrul cursului „Turism activ” prin dezvoltarea unei profesiograme și dezvoltarea semnificației acțiunilor întreprinse în contextul viitoarei activități de muncă.

Implementare rezultate: programul experimental a fost introdus în practica predării disciplinei „Cultură fizică” la Facultatea de Geografie a Universității de Stat din Tiraspol numită după T.G. Șevcenko.

ABSTRACT

Ceban Tatiana: Formation of professional and applied competences among students of the Faculty of Geography as part of the course "Active tourism". Dissertation of the professor of pedagogical sciences.
Chisinau, 2021.

The structure of the dissertation: introduction, three chapters, conclusions, practical recommendations, bibliography (225 sources), main text (138 pages), 25 tables, 11 figures, 12 appendices. The research results are presented in 33 scientific papers.

Keywords: professionally applied physical training, professional and pedagogical competences, physical culture, active tourism, profессиogram, physical and personal qualities.

Research purpose: to develop, theoretically substantiate and experimentally test a program for the gradual formation of professionally applied competencies among students of the Faculty of Geography within the framework of the course "Active tourism", taking into account the peculiarities of the professional activity of workers in the field of tourism and aimed at increasing the effectiveness of the educational process in physical education.

Research objectives: (1) Studying the degree of elaboration of the problem of professionally applied physical training in the theory and practice of non-professional physical culture university education; (2) Assessment of the level of psychophysical development, psychomotor readiness and professional-applied competencies of female students of the Faculty of Geography in the context of non-professional physical education; (3) Determination of the educational content of physical culture, methods and pedagogical conditions aimed at the formation of professionally applied competencies for female students; (4) Theoretical development and experimental substantiation of the program and methodology aimed at the formation of professional and applied competencies among students of the Faculty of Geography within the framework of the course "Active tourism".

Scientific novelty and originality lies in the fact that for the first time in the work:

- professionally significant physical and personal qualities of future specialists in the field of active tourism have been established, which ensured the orientation of the choice of means, methods and techniques, in the formation of professionally applied competencies for the students of the Faculty of Geography.

- theoretically developed an experimental program including an algorithm of assessment and diagnostic tools for studying the level of formation of professional and applied competencies, and experimentally substantiated the effectiveness of its practical application;

- the expediency of applying the ideology on the pedagogical support of professionally applied physical training has been proved, including certain means, methods and techniques that contribute to the formation of professionally applied competencies among students of the Faculty of Geography in the educational process of the university.

The results obtained: theoretical and practical substantiation of the program for the gradual formation of professional-applied competencies within the framework of the course "Active tourism" in the process of non-professional physical education among students of the Faculty of Geography of the "Tourism" training profile.

Theoretical significance. The range of knowledge on the theory of professionally applied physical training of specialists in tourism activity in the context of non-professional physical education has been expanded by identifying the target prescriptions of theoretical and methodological provisions and the content of the process of forming professionally applied competencies for female students as a result of obtaining a systematic effect associated with psychophysical development and psychomotor readiness of a specialist for labor activity;

The practical significance of the work consists in determining the effectiveness of the means and methods for the formation of professional-applied competencies for the students of the Faculty of Geography of the "Tourism" profile of training for the implementation of the concept of future professional activity.

The obtained comparable analysis of data on the dynamics of the level of formation of professional-applied competencies among female students allows to ensure effective management of the highly professional development of a future specialist, to realize the needs to concretize the content of the educational process.

The developed experimental program combines the theory and practice of professionally applied physical training, giving an adequate meaning to the implementation of the process of gradual formation of professionally applied physical training through the development of a profессиogram and disclosing the meaning of the actions being implemented in the context of future labor activity.

Implementation of scientific results: The experimental program was introduced into the practice of teaching the subject «Physical education» at the Faculty of Geography at the Tiraspol State University named T.G. Shevchenko.

CEBAN TATIANA

***FORMAREA COMPETENȚELOR PROFESIONAL-APLICATIVE LA
STUDENTELE FACULTĂȚII DE GEOGRAFIE ÎN CADRUL CURSULUI
"TURISM ACTIV"***

Specialitatea: 533.04. Educație fizică, sport, kinetoterapie și recreație

**REZUMATUL
tezei de doctor în științe ale educației**

Aprobat spre tipar 24.05.2021
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: 2,0

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj 30 ex.
Comanda nr. 23

**Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport
2024 Republica Moldova, Chișinău, str. A.Doga 22**